

Wandelen met bijen

Tekst Job de Jonge

Wandelen wordt vanaf de oudheid gebruikt om te filosoferen, om een dialoog aan te gaan, om iets te verwerken of zich te verdiepen, om op te gaan in de natuur of het goddelijke te ontmoeten. Van de Griekse filosofen tot Nietzsche, van Freud tot Gandhi, van pelgrims tot dichters en musici: wandelen blijkt een hoger doel te dienen dan bewegen. Wandelen in de natuur of in landschappen kan ook interessant zijn.

Cees van Leuven, imker bij de Afdeling Ambrosius Gilze, ontwikkelde wandelingen om kennis te maken met biodiversiteit, deels gebruik makend van al bestaande ommetjes van de Natuur- en Landschapsvereniging Gilze en Rijen, deels via samenwerking met het CLM (Centrum voor Landbouw en Milieu) en bedrijven en burgers uit de omgeving. Cees heeft een mooi stuk grond om zijn woning in Molen-schot. In zijn buurt bevinden zich veel tuinbouwbedrijven, zoals teelt van aardbeien, frambozen en asperges.

Hoe kwam je tot imkeren?

Cees had vroeger paarden, maar inmiddels staan er bijenkasten, van hemzelf en van een andere imker. "Ongeveer 5 jaar geleden kwam ik in contact met een collega, die genoot van het imkeren in een mooie omgeving bij Den Bosch. Zij inspireerde me om ook met imkeren te starten. Ik heb me er goed in verdiept. Nu mijn pensioen als familierechter nadert, doe ik meer aan het bijenhouden en alles eromheen. Ook binnen de Bijenhoudersvereniging St. Ambrosius te Gilze ben ik actief." Cees is inmiddels voorzitter van deze vereniging, die in 2024 haar eeuwfeest vierde. "Mijn kasten hier zijn oudemannenkasten", zegt Cees lachend. "Ik hoef niet te tillen want bij dit type kast, de zogenaamde Golz-kast, zijn de kamers op één verdieping achterelkaar geplaatst. Voorin zit de broedkamer, achterin de honingkamer, gescheiden door een moerrooster. Ik vind het prettig om zo te imkeren."

Van imkeren naar biodiversiteit is toch ook een stap?

"Als je imkert ontmoet je al snel belangrijke aspecten van biodiversiteit. Neem de noodzakelijke gevarieerdheid in dracht of het voorkómen van plagen bij voldoende aanwezige soorten. Zeker na een jaar met veel wintersterfte van de bijenvolken, kreeg ik de behoefte om het belang van biodiversiteit verder uit te dragen. Mijn buurman Peter van de Avoird is kweker van duurzame aardbeien- en frambozenplanten. Hij probeert zo duurzaam mogelijk te werken en maakt telkens eerst gebruik van biologische bestrijdingswijzen, zoals toevoegen van schimmels aan de teeltaarde. Slechts in uiterste gevallen neemt hij zijn toevlucht tot chemische bestrijding en dan nog met de minst schadelijke middelen. Samen namen we het initiatief om de mogelijke invloed van pesticiden op de wintersterfte te onderzoeken en daarnaast de leefomgeving voor insecten te verbeteren. We maakten gebruik van CLM Onderzoek en Advies om een Bee Deal op te zetten."

Wat zijn Bee Deals?

"De oorspronkelijke organisatie was de in 1981 opgerichte Stichting Centrum voor Landbouw en Milieu die duurzame

Cees van Leuven bij zijn Golz-kasten. Foto Abe Maaijen

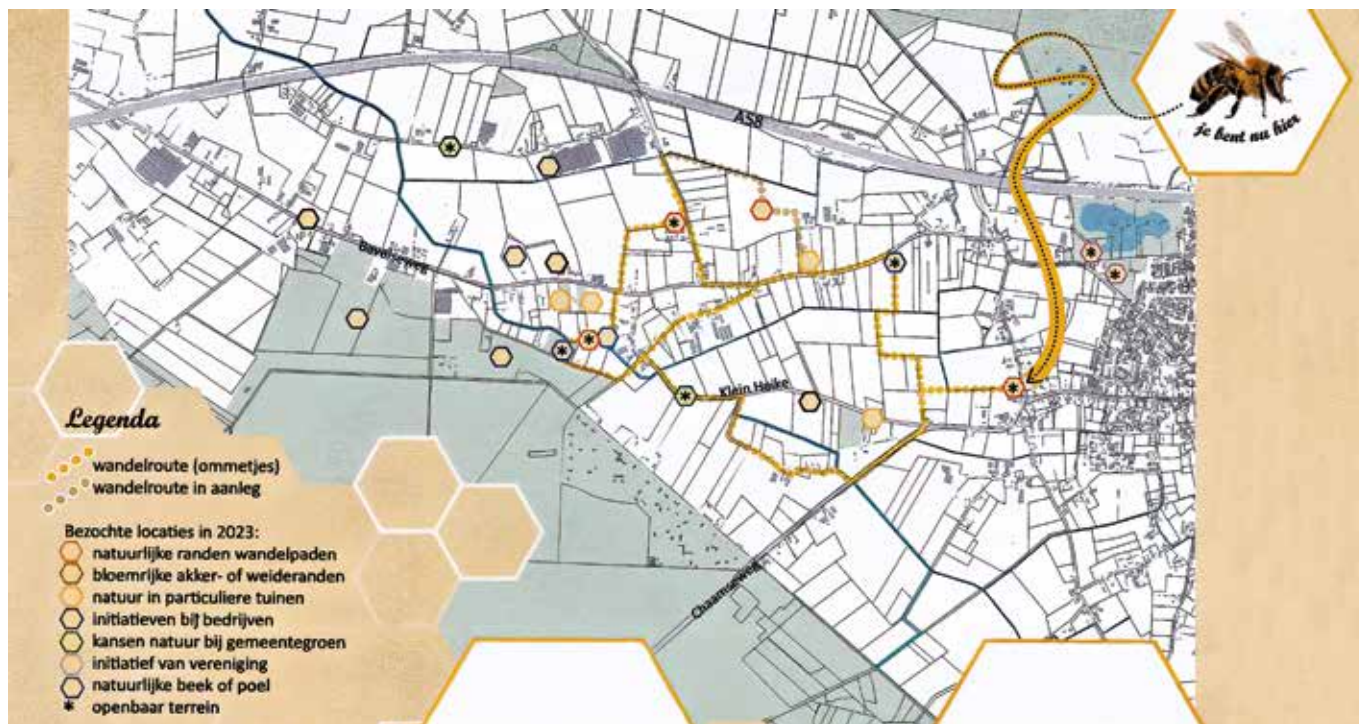
land- en tuinbouw wilde bevorderen en de relatie tussen landbouw en samenleving wilde verbeteren. Deze stichting ging in 2008 voor een groot deel over in CLM Onderzoek en Advies BV, een adviesbureau dat bedrijven en organisaties stimuleert om te verduurzamen. Bee Deals zijn zo'n stimulans. Bijvriendelijke agrarische bedrijfsvoering wordt zo ontwikkeld en verbeterd. Een bezielende kracht bij CLM is bioloog Annemarie Dekker."

Wat werd jullie Bee Deal en wie werken er aan mee?

"Het plan was om de omgeving insectvriendelijker te maken en daarnaast Bee Deal-wandelingen te organiseren ter illustratie en educatie. We hebben veel deelnemers weten te bereiken, ten eerste de plaatselijke imkers en mensen van Natuur- en Landschapsvereniging Gilze en Rijen die zaaien, planten en beheren in het gebied, onder andere bij hun ommetjes. Daarnaast kwamen ondernemers meedoen, zoals tuinders, een boomkweker, het waterschap Brabantse Delta en de gemeente Gilze en Rijen. In 2022 vroegen we subsidie aan. In 2023 kwam er van de provincie en de gemeente een subsidie van €6000,-.

Hoe bevordert het wandelpad de biodiversiteit in de omgeving?

"Het Wandelpad Biestraatse Weide (5 km) werkt verbindend door het aaneensluiten van kleine gebieden en objecten waar de natuur nog veelzijdig is of waar projecten zijn die de biodiversiteit bevorderen. Zo heeft een melkveehouder,

Wandeling (detail) www.beedeals.nl/nieuwe-infoborden-voor-gilze-molenschot

nadat hij is gestopt, een B&B gestart, waarbij bloemenstroken en kruiden het terrein omzomen. Er zijn ook nog diverse bomen en struiken geplant die passen bij de omgeving en een zandheuvel voor wilde bijen. Andere particulieren hebben een reusachtig insectenhotel in hun tuin gebouwd, ook daar loopt de wandeling langs. Het ommetje Klein Heike van 5,1 km overlapt deels het wandelpad. Je loopt langs een bosrand, een beek, oude visvijvers, een boomgaard en boerderijen. Langs het wandelpad staan veel lindebomen, om de biodiversiteit te versterken hebben we stroken ingezaaid met een inheems bloemenmengsel. Er zijn houtwallen hersteld en wilgen geplant. Je komt tijdens de wandeling langs bedrijven die meedoen, tuinen van particulieren en openbaar terrein. De gemeente heeft haar maaibeeld aangepast en er zijn informatieborden neergezet”.

Het wandelpad werkt ook op een andere manier verbindend. Mensen worden zich door de wandeling bewust van de natuur en het belang daarvan. Uiteraard kun je ook genieten en ontspannen op een wandeling. Er hebben inmiddels een aantal georganiseerde groepswandelingen plaatsgevonden, waarbij een groot aantal mensen uit de omgeving meeloopt en onderweg geïnformeerd wordt over het versterken van de biodiversiteit. Medewerkers van het CLM geven informatie over mogelijkheden en hoe je natuurlijke elementen kunt inrichten en beheren.”

Hoe evalueren jullie dit project? Zijn er metingen? Zijn er verdere plannen?

“Ja, wij evalueren met de deelnemers en met het CLM. In de nazorg is opgevallen dat op sommige locaties het bloemrijke zaadmengsel achterbleef. Via grondmetingen kwamen we tot de aanpassing van kalktoevoeging. Verder gaan we zorgen voor meer struiken en struweel. Uit bodemmonsters van de laatste drie jaar blijken de percentages restanten van

Zomerwandeling. Foto Cees van Leuven

pesticiden en ander gif af te nemen. We delen deze resultaten ook met de deelnemende ondernemers. De eerste metingen van de aantallen insecten geven een gunstig beeld. Uiteindelijk willen we de wandeling verder uitbreiden met onder meer het opnemen van andere ommetjes.” De Bee Deal Gilze is een prachtig samenwerkingsproject met diverse spelers, particulieren, ondernemers uit de agrarische wereld en overheden, die op een zorgvuldige manier een steentje bijdragen om het tij te keren en de biodiversiteit in Gilze-Molenschot te verbeteren, wat gunstig is voor bijen, vlinders en hommels en andere insecten, maar ook voor fauna in algemene zin en bodemleven. Meewandelen met bijen is zo gek nog niet!

Ook andere verenigingen kunnen op één of andere manier dit voorbeeld volgen en daarbij denken aan het CLM en haar Bee Deals. ●